
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურ ბიუროში 2014 წლის 9 ოქტომბერს გამართული საჯარო დისკუსია თემაზე:

„ვის ეკუთვნის ქალაქი: თვითმმართველობა და ურბანული პოლიტიკა“

ძირითადი მომხსენებლები:

თამარ ამაშუკელი, „ტფილისის ჰამქარი“

შორენა ბუხრაშვილი, თბილისის საკრებულოს გარემოს დაცვის კომიტეტის თავმჯდომარე

ოთარ ნემსაძე, თბილისის მთავარი არქიტექტორის მოადგილე

მოდერატორი:

მალხაზ სალდაძე, ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონული ბიუროს პროგრამების კოორდინატორი

მალხაზ სალდაძე - მოგესალმებით. მადლობა მინდა გადაგიხადოთ მობრძანებისთვის. პირველ რიგში მცირედი ცვლილებები მინდა გაცნობოთ, თუმცა არცთუ ისე მცირედი, თუ გავითვალისწინებთ ჩვენი საჯარო დისკუსიის მიზანს. ალბათ მიაქციეთ ყურადღება, რომ მოწვეულთა შორის გვყავდა ქალაქის მთავარი არქიტექტორი, ქალბატონი ნინო ლოლობერიძე, ასევე საკრებულოს ურბანული დაგეგმარების კომიტეტის თავმჯდომარე გოჩა ბაბუნაშვილი, რომლებმაც სამწუხაროდ ვერ მოახერხეს დღევანდელ დისკუსიაზე მოსვლა. მაგრამ მაინც გვყავს წარმომადგენელი თბილისის მთავრობიდან - ბატონი ოთარ ნემსაძე. ასე რომ კითხვები, რომელთა დასმაც გენდომებოდათ თბილისის მთავრობის ჩვენს მიერ განსაზღვრული წარმომადგენლებისთვის, შეგიძლიათ დაუსვათ ბატონ ოთარ ნემსაძეს.

მადლობა მინდა გადავუხადო ქალბატონ შორენა ბუხრაშვილს, რომელმაც მიუხედავად შეუძლოდ ყოფნისა, მაინც მოახერხა ჩვენთან მოსვლა. ამით კიდევ ერთხელ მინდა ხაზი გავუსვა იმ ხასიათს, რასაც ჩვენი საჯარო დებატების ფორმატი გულისხმობს - ხელი შევუწყობთ მთავრობის ანგარიშვალდებულებას და გამჭირვალობას.

დებატების თემაა: **„ვის ეკუთვნის ქალაქი: თვითმმართველობა და ურბანული პოლიტიკა“**. ეს ფორმულირება არ არის შემთხვევითი, თუ გავითვალისწინებთ, რა რეალობაში ვცხოვრობთ და რა რეალობაში ვისურვებდით ცხოვრებას. ერთი მხრივ ვხედავთ პრობლემებს ქალაქის საჯარო სივრცეში, ეს კერძო სივრცეებსაც ეხება და ის, რასაც ვხედავთ, მაინცდამაინც არც სასიამოვნოა და არც გამოსაცდელი. პირველი რაც ამ დებატებთან დაკავშირებით გამახსენდა, არის „ფეისბუქზე“ ბოლო ხანებში ხშირად დატრიალებული ფოტოსურათი, სიეტლის მოდელირებული მოდელი ადამიანების შემდეგ და თბილისი დღეს. თანამედროვე დასავლური, მიტოვებული ქალაქის ფანტასმაგორიული სურათი და ადამიანებით დასახლებული თანამედროვე ქალაქის, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ. ორივე ჰგავს ნაომარს და ჭიანჭველების ბუდეს, თუმცა იდეა, რეალობა და კონტექსტი ამ ფოტოებისა განსხვავებულია.

როდესაც ვლაპარაკობთ ქალაქის მართვის პოლიტიკაზე, ვგულისხმობთ, რომ ეს არ არის მხოლოდ ექსპერტების და სპეციალისტების საქმე, არამედ არის ხალხის საქმეც. ამიტომაც დავსვით დისკუსიის სათაურში კითხვა, ვის ეკუთვნის ქალაქი. დიდი წილი მოდის არა მათზე, ვინც იცის საქმე, არამედ მათზე, ვინც იზიარებს ამ ცოდნას და მხარს უჭერს საერთო თანხმობით. ამიტომაც შევეცადეთ, სწორედ ეს კომპოზიცია შემოგვეთავაზებინა - მომხსენებელთა შორის ყოფილიყო ქალაქის საკრებულოს წარმომადგენელი, საკრებულოს თბილისის მოქალაქეების მიერ არჩეული დეპუტატი, ყოფილიყო ქალაქის მთავრობის წარმომადგენელი, რომელიც ადასრულებს მთავრობის და საკრებულოს ერთობლივ გადაწყვეტილებებს, და ყოფილიყო სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენელი.

ქალბატონი შორენა ბუხრაშვილი არის პროფესიით სოციოლოგი, ამიტომ საზოგადოება მისთვის ნაცნობი თემაა, მას აქვს ხანგრძლივი პოლიტიკური გამოცდილება საქართველოს ეროვნულ ფორუმში, თვითმმართველობაში იგი არჩეულ იქნა კოალიცია „ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოსთვის“ ფარგლებში. ბატონი ოთარ ნემსაძე გახლავთ არქიტექტორი, საქართველოს არქიტექტორთა კავშირის წევრი, დამფუძნებელი ორგანიზაციისა „არქიტექტურის ლაბორატორია ნომერი 3“. ასევე წარმოგიდგინთ ქალბატონ თამარ ამაშუკელს, ხელოვნებათმცოდნეს, რომელსაც აქ შეკრებილი საზოგადოება კარგად იცნობს მისი საქმიანობით „ტფილისის ჰამქარში“. იგი წლების განმავლობაში იცავს თბილისის კულტურულ მემკვიდრეობას და იბრძვის იმისთვის, რომ უზრუნველყოფილი იყოს სამოქალაქო მონაწილეობა იმ გადაწყვეტილებების მიღებაში, რომელიც ჩვენს საერთო სივრცეს ეხება. შესაძლოა ნაკლებად იყოს ცნობილი, რომ იგი მუშაობდა ორგანიზაციაში „გეოგრაფიკი“, რომელიც წლების განმავლობაში აღნუსხავდა საქართველოში კულტურულ ძეგლებს და აკეთებდა კატალოგიზაციას.

ახლა უკვე სიტყვას გადავცემ შორენა ბუხრაშვილს, რომელიც მოგვითხრობს საკრებულოს საქმიანობაზე, იმაზე, თუ რამდენად ასახავს იგი ქალაქგანვითარების საკითხებთან დაკავშირებით სამოქალაქო საზოგადოების მოლოდინებს და შეხედულებებს და როგორ არის ჩართული ქალაქის მთავრობის მონიტორინგში იმ გადაწყვეტილებების მიმართ, რომელიც ეხება საჯარო სივრცეს.

შორენა ბუხრაშვილი - მოგესალმებით, დიდი მადლობა მოწვევისთვის. იმისათვის, რომ ადამიანმა იცხოვროს უსაფრთხო გარემოში, მხოლოდ ერთი რამ არის საჭირო - პრობლემის კარგად დანახვა და მოსალოდნელი შედეგების წინასწარ გააზრება. რა პრობლემის წინაშე დგას დღეს ჩვენი ქალაქი, ეს არ არის პათეტიური შეკითხვა. მეტად მტკივნეული თემაა და ჩვენი საზოგადოების თითოეული წევრის განსჯის საგანი უნდა გახდეს. ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემაა ეკოლოგიური დაბინძურება, რაც მოიცავს ჰაერის, წყლის, ნიადაგის დაბინძურებას. მთლიანობაში ეს საფრთხეს უქმნის დედაქალაქის ეკოსისტემას. ძალიან რთულია რომელიმე კონკრეტული პრობლემის გამოყოფა, რადგან ეს ყველაფერი მჭიდროდ არის ერთმანეთთან დაკავშირებული. ერთი პრობლემის მოგვარება მასთან დაკავშირებული სხვა პრობლემების მოგვარების საწინდარი შეიძლება გახდეს. ამიტომ მთავარია პრობლემის ჯერ დანახვა და გააზრება და შემდეგ სწორი არჩევანის გაკეთების გზით მისი გადაჭრის გზების დასახვა და კომპლექსური მიდგომა.

რა პრობლემების წინაშე დგას დღეს დედაქალაქი და როგორია მისი ეკოლოგიური მდგომარეობა. ამ მიმართულებით ბევრი არასამთავრობო ორგანიზაცია მუშაობს, ბევრი კვლევა ტარდება, იდება დასკვნები, რეკომენდაციები, მაგრამ შედეგზე ორიენტირებული კომპლექსური ხედვა ჯერ არ შემუშავებულა. დღემდე ვერ მოხერხდა ჰაერის ხარისხის

დადგენა, ეს მაშინ, როცა მთელი რიგი ვალდებულებები გვაქვს აღებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და კონვენციების საფუძველზე, ასევე კლიმატის ცვლილების მხრივ. ძალიან ცუდია, რომ დღემდე გარემოს დაცვისა და ეკოლოგიის მიმართულებით დედაქალაქის ერთიანი პოლიტიკა არ არსებობს. თუმცა სიხარულით აღვნიშნავ, რომ ამ დოკუმენტზე მუშაობა თბილისის მერიას და საკრებულოს დაწყებული აქვს.

ძალიან რთულია დედაქალაქის ეკოლოგიურ მდგომარეობაზე მოკლედ ისაუბრო და ზოგადი სურათი მაინც შექმნა, მაგრამ ზოგიერთ მნიშვნელოვან ფაქტორზე რომ არ გავამახვილოთ ყურადღება, არ შეიძლება. პირველი საკითხია ატმოსფეროს დაბინძურება. ამის მიზეზია როგორც ბუნებრივი ისე ანთროპოგენული პროცესები. ბუნებრივი პროცესებიდან აღსანიშნავია ვულკანები, უდაბნოს ქარიშხლები, გამოფიტვა, ტყის ხანძრები და ცოცხალი ორგანიზმების გახრწნის პროცესები. მოგეხსენებათ, თბილისი მდებარეობს თბილისის ქვაბულში, რომელიც იწყება მტკვრის ხეობის მონაკვეთიდან, მუხათგვერდის ვიწრო ბოლოდან და გასტანს თელეთის ქვედა ბოლომდე, ფონიჭალამდე. დასავლეთიდან და სამხრეთიდან შემოსაზღვრულია თრიალეთის ქედის განშტოებით, აღმოსავლეთიდან - ივრის ზედნის ჩრდილო ნაწილით, ჩრდილოეთიდან კი საგურამოს ქედის კალთებით. აგებულია ძირითადად ტერიგენული და ტუფოგენური ქანებით. დედაქალაქის ასეთი განლაგება ხელს უშლის ბუნებრივ ვენტილაციას და ატმოსფეროს დაბინძურების ერთ-ერთ ბუნებრივ პროცესად ითვლება.

ატმოსფეროს ანთროპოგენული დაბინძურების ძირითადი წყაროებიდან ერთ-ერთი პირველია ავტოსატრანსპორტო საშუალებები. თბილისი კი ავტოსატრანსპორტო საშუალებების სიმრავლით გამოირჩევა. საავტომობილო ძრავების, როგორც დიზელის, ისე ბენზინის წვის შედეგად ატმოსფეროში გამონაბოლქვი 200-მდე მავნე ნივთიერებას შეიცავს და ჯანმრთელობაზე მისი მავნე ზეგავლენა თქვენთვის ცნობილია. ამას ემატება დედაქალაქის ტერიტორიაზე სხვადასხვა საწარმოების მიერ სამშენებლო დამზადებისა თუ გამოყენებისგან წარმოქმნილი მტვერი. ატმოსფერულ ჰაერზე ასევე ახდენს გავლენას ხმაური და დაბალსიხშირიანი ვიბრაციები, საყოფაცხოვრებო ნარჩენები და ქიმიური მრეწველობა, მათ შორის საყოფაცხოვრებო ქიმია. ატმოსფეროს დაბინძურება კი იწვევს კლიმატის ცვლილებას. დაბინძურების გამომწვევი ფაქტორების ერთობლიობა სითბური გაზების კონცენტრაციის ზრდას უწყობს ხელს. ეს არ არის მარტო ჩვენი დედაქალაქის პრობლემა, ამაზე დღეს მთელი მსოფლიო ბჭობს.

საერთაშორისო აქტებიდან აღსანიშნავია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია, კიოტოს ოქმი, გაეროს კონვენცია გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ, რომელიც საქართველოს მიერ რატიფიცირებულია 2000 წელს, ხოლო ძალაშია 2001 წლიდან. ამ საერთაშორისო

სამართლის აქტებიდან ყურადსაღებია კიოტოს ოქმი და მერების შეთანხმება, რადგან კიოტოს ოქმი ერთადერთი რეალურად მოქმედი მექანიზმი, ჩარჩო დოკუმენტია ბუნებრივ გარემოსთან მიმართებაში, რომლითაც ოქმზე ხელმომწერმა ქვეყნებმა ვალდებულება აიღეს, ატმოსფეროში ადამიანის მოქმედების შედეგად მოხვედრილი ნახშირორჟანგის მოცულობის სტაბილიზაციაზე.

შეიძლება გამოვყოთ ბუნებრივი რესურსების გაჩანაგების პრობლემა. გაიკაფა ტყეები, გასული საუკუნის 90-იან წლებში მთელი საქართველოს მასშტაბით მასიურად იჭრებოდა ხე მცენარეები. ასეთივე სიტუაცია იყო დედაქალაქში. შიდასაკანონმდებლო დონეზე სახელმწიფო ტყის ფონდში დასაშვები გახდა სოციალური ჭრა. დედაქალაქის სარეკრეაციო ზონებში არსებულ მწვანე ნარგავებზე პასუხისმგებლობა თითქმის არავის ეკისრებოდა. გარდა ამისა შემდგომ პერიოდში დაწყებულმა მასობრივმა მშენებლობამ ის დარჩენილი ტერიტორიებიც გაანახევრა, რაც 90-იანი წლების მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ და ენერგეტიკულ კრიზისს გადაურჩა. ამ ყველაფერმა კი ლოკალურ დონეზე გააორმაგა გლობალური დათბობის მავნე ზეგავლენა. დედაქალაქში ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა ძლიერი და ხანგრძლივი წვიმები, ხშირია წყალმოვარდნები, რასაც ხელს უწყობს მოუწესრიგებელი და ადამიანების მიერ დანაგვიანებული წყალგამტარი კომუნიკაციებიც, მეწყერები, ძლიერი ქარები. ეს მაშინ, როცა საქართველოს ტყე, მათ შორის დედაქალაქის თვითმმართველობის საკუთრებაში 2010 წელს გადაცემული 81 ჰექტარი ტყის ფონდით კიკეთის, დიდმის ტყეპარკი, კოჯრის, წყნეთის და სხვა ტერიტორიები მოიაზრება და ბუნებრივი უნიკალურობისა და ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით შედის ველური ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის 32 ცხელ წერტილში. როგორც ცნობილია, ხე ნარგავებით დაფარული ტერიტორია უფრო მეტად არის დაცული სხვადასხვა მავნე ზეგავლენისგან. ყველამ ვიცით, რომ ხის ფესვები აკავებს ნიადაგს და ამცირებს ეროზიებს.

იმის გამო, რომ დედაქალაქის ტერიტორიაზე არსებულ მწვანე ნარგავებთან დაკავშირებულ საკითხებს არეგულირებს, ყურადსაღებია „თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარგავებისა და ტყის ფონდის განსაკუთრებული დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი და მასთან მიმართებაში მისასაღებელია ის ფაქტი, რომ ამა წლის 30 აპრილს საქართველოს პარლამენტმა ცვლილებები შეიტანა და მეტნაკლებად დამცავი მექანიზმი ჩადო. მაგალითად ადრე არსებული ხის აღდგენითი ღირებულება შეიცვალა ახალი სტანდარტით და გაიზარდა ხის აღდგენითი ღირებულების ტარიფი. მაგრამ მას ერთი ნაკლი აქვს - აღდგენითი ღირებულების გადასახადი ცენტრალურ ბიუჯეტში ირიცხება, მაშინ როცა შეიძლება ეს თანხა შევიდეს თბილისის ბიუჯეტში და ახალი ტერიტორიების გამწვანებას მოხმარდეს.

ძალიან დიდ პრობლემას წარმოადგენდა ის, რომ ხელაღებით იცვლებოდა ზონის სტატუსები. გვაქვს არაერთი დოკუმენტი, რომლის მიხედვით მშენებლობისთვის თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოში შემოდიოდა ათობით და ასობით

განცხადება და ზონის სტატუსს ხელაღებით ცვლიდნენ. დღეს ეს სიტუაცია აღარ არის. მერწმუნეთ, ასეთ სიტუაციებში ჩემი მიდგომა იქნება ძალიან ხისტი, რადგან გარემო, რომელშიც ვცხოვრობთ, არ არის რომელიმე პოლიტიკური გაერთიანების ან რომელიმე ეთნიკური წარმომავლობის ჯგუფის საკუთრება და ეკუთვნის ყველა ჩვენგანს, ყველა თბილისელს და მომავალ თაობას.

რაც შეეხება საზოგადოების და არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობას, პირველივე სხდომაზე მოვიწვიე არასამთავრობო ორგანიზაციები და მჭიდრო ურთიერთკავშირი გვაქვს. გვაწვდიან თავიანთ პროექტებს, განსაკუთრებით აქტიურობენ ამ კუთხით ცხოველთა დამცველი ორგანიზაციები. ვამზადებთ ჩარჩო პროექტებს, რომლებიც განიხილება საკრებულოს სხდომებზე.

რაც შეეხება მუნიციპალიტეტის, მერიის კონტროლს, ადრე აღბათ ცუდი პრაქტიკა იყო, როდესაც შემოტანილი პროექტები არ ანალიზდებოდა და ბიუროს სხდომაზე პირდაპირ გადიოდა პროექტი დასამტკიცებლად. ბიუროს სხდომა ძალიან შემჭიდროვებულია ვადებში და მათი დეტალური განხილვა ვერცერთ შემთხვევაში ვერ მოხერხდებოდა. ამ მოწვევის საკრებულოში კომისიის დებულებაში ჩავდეთ, რომ პროექტებისთვის, რომელიც ეხება გარემოსდაცვით ღონისძიებებს და შეიძლება დაფინანსდეს თბილისის ბიუჯეტიდან, არცერთი თეთრი არ გამოიყოფა დასახარჯად, თუ არ ექნება ჩვენი კომისიის დასკვნა. ყველა პროექტი შემოდის მერიის სამსახურებიდან, გამგეობებიდან, გადის ტესტირებას ჩვენთან, ყველა ნიუანსი, მათ შორის საფინანსო-საბიუჯეტო კომისიის დასკვნაც უნდა ჰქონდეს, რამდენად შეესაბამება პროექტი თვითღირებულებას, და მხოლოდ ამის შემდეგ შეუძლია ბიუროს და საკრებულოს მისი განხილვა.

რაც შეეხება მომავალ თანამშრომლობას, გეზი აღებული გვაქვს გამჭვირვალობაზე. თუ არ იქნება საზოგადოების ყველა წევრის ჩართულობა, ცალკე აღებული საკრებულო და მერია ვერაფერს გახდება. ყველაზე კარგი მექანიზმი იმისთვის, რომ ყველაფერი ისე განხორციელდეს, როგორც თბილისელებს სურთ, არის კონტროლი. საზოგადოება უნდა იყოს ფხიზლად და ჩვენც საზოგადოების მხრიდან წამოსული მოთხოვნის ადეკვატურები ვიქნებით.

მალხაზ სალდაძე - მნიშვნელოვანი იყო იმის ხაზგასმა, რომ საკრებულოს თავისი როლი და ფუნქცია აქვს იმისთვის, რომ ქალაქგანვითარებაში წვლილი შეიტანოს და სიტყვა ეთქმოდეს, მაგრამ შემდგომში დისკუსიისას მოგიწოდებთ, მეტი ინფორმაცია მოგვაწოდოთ იმაზე, როგორ მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი და ურბანული პრობლემატიკის განხილვები საკრებულოს სხდომებზე, არის თუ არა განსხვავებები პარტიების პოზიციებში, და რამდენად ხერხდება გარკვეული სტანდარტების შემუშავება, რომელსაც შესთავაზებდით ქალაქის მთავრობას, რომ გაატაროს პოლიტიკის მიღებისას.

ახლა სიტყვას გადავცემ ბატონ ოთარ ნემსაძეს.

ოთარ ნემსაძე - ბოდიშს გიხდით, რომ ქალბატონმა ნინომ მერთან სასწრაფო თათბირის დანიშვნის გამო ვერ მოახერხა მოსვლა. ალბათ ყველას გიკვირთ რატომ ცვლის „არქიტექტურის ლაბორატორია ნომერი სამის“ დამფუძნებელი მთავარ არქიტექტორს. დღეს მე ვარ ურბანული დაგეგმარების დეპარტამენტის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელი და ამიტომ ვარ თქვენთან. მაღლობას გიხდით მოწვევისთვის. კარგია, რომ გვაქვს შესაძლებლობა მოგახსენოთ ჩვენი ხედვების, გეგმების, პრიორიტეტების და მერიაში ჩვენი საქმიანობის შესახებ. ძალიან ველოდები ამ შეხვედრის მეორე ნაწილს - დისკუსიას, იმიტომ რომ ვფიქრობ, ძალიან ინფორმაციული იქნება კითხვა-პასუხის რეჟიმი.

თბილისს დღეს ბევრი გამოწვევა აქვს, შევეცდები რამოდენიმე მათგანზე გავამახვილო ყურადღება. დაგვიგროვდა ბევრი პრობლემა, რომელსაც სჭირდება სწორი და სწრაფი გადაწყვეტა. თვენახევარია, რაც დავიწყეთ მუშაობა და რამდენიმე საკვანძო მიმართულებით დავიწყეთ ფოკუსირება. ეს მიმართულებები ემყარება მდგრადი განვითარების ძირეულ პრინციპებს, ქალაქის ღირებულებებსა და ტრადიციებს. ერთ-ერთი თემა, რაც საზოგადოებისთვისაც ძალიან მნიშვნელოვანია, არის მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმა. მერიაში შექმნილია ექსპერტთა ჯგუფი, რომელშიც შედიან როგორც მერიის თანამშრომლები, ისე მოწვეული ექსპერტები, და ეს ჯგუფი აუცილებლად გაიზრდება, დღეს მხოლოდ საწყის ნაბიჯებს ვდგამთ. ამ ჯგუფის მიზანია დედაქალაქის პერსპექტიული განვითარების გენერალური გეგმის შემდგომი სრულყოფისათვის რეკომენდაციების შემუშავება, არსებული გენერალური გეგმის დადებითი და უარყოფითი მხარეების შესწავლა და მისი შედარება პირველ დავალებასთან და კანონმდებლობასთან. ამ ჯგუფში არიან ქალაქმშენებლები, ეკოლოგები, ურბანისტები და ურბანმენეჯერებიც. სავარაუდოდ დეკემბრისთვის გვექნება დასკვნა, რომლის საფუძველზეც შევძლებთ დავწეროთ ახალი დავალება და გამოვაცხადოთ ტენდერი ქალაქის მიწათსარგებლობის ახალ გენერალურ გეგმაზე. პრიორიტეტი იქნება მიწის გამოყენების ინტენსიური მეთოდების უპირატესობა ექსტენსიურ მეთოდებთან შედარებით, რაც დასახლებათა განვითარების ძირეული პრინციპია.

საკვანძო თემაა ტრანსპორტი და სატრანსპორტო სქემა. მერია იწყებს მუშაობას ამ სქემის შესაქმნელად. მუშავდება ტვინინგის პროგრამა, რომლის მიხედვითაც აზიის განვითარების ბანკი ჩართულია და აფინანსებს გასვლით სასწავლო ტურს, ამ სფეროს ექსპერტები მერიის ტრანსპორტის სამსახურთან ერთად ნოემბერში გაივლიან ტრენინგს. დეკემბერში კი ასევე აზიის განვითარების ბანკთან ერთად ვგეგმავთ ვორქშოფების ჩატარებას თბილისში, რომლის მთავარი თემა იქნება ინტეგრირებული ურბანული ტრანსპორტის დაგეგმვის მეთოდოლოგიები, მისი მმართველობა, ფინანსირება და სოციალური და გარემოსდაცვითი საკითხები.

მნიშვნელოვანი საკითხია ასევე მყარი ნარჩენების მართვა. მერი ვიზიტით იმყოფებოდა ბერლინში, სადაც გერმანიის ბანკთან ერთად მიიღწა შეთანხმება ამ სფეროს დაფინანსების შესახებ.

ასევე პრიორიტეტული მიმართულებაა გამწვანებული სივრცეები. ვიწყოთ ცვლილებების შეტანას კანონმდებლობაშიც. დღეს ვმუშაობთ K1 კოეფიციენტის უსასრულოდ გაზრდის აკრძალვაზე, სადაც 100%-მდე ხდება ათვისება და რესურსი აღარ რჩება მწვანე საფარს, ასევე ვალდებულებების ჩადებაზე მენაშენებისთვის K3 კოეფიციენტის გაზრდის შესახებ. მოგეხსენებათ, მერია აფინანსებს ამხანაგობებს და ვფიქრობთ მათ დავალდებულებავთ, რომ კეთილმოაწყონ საკუთარი ეზოები.

აუცილებელია სკვერებისთვის განსაკუთრებული სტატუსის მინიჭება, არასწორად გასხვისებული მიწის ნაკვეთების გამოსყიდვა ან ადგილმონაცვლეობა. თბილისის დარღვეული გარემო ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული ბარიერია მისი მომავალი განვითარებისთვის და მიგვაჩნია, რომ ეკოლოგიური ასპექტი შეიძლება გახდეს უმთავრესი ფაქტორი, რომელიც განსაზღვრავს შემდგომ საინვესტიციო და ყველა სახის ეკონომიკურ აქტივობას, ისევე როგორც ქალაქის ადმინისტრაციულ მართვას.

საზოგადოებრივი სივრცეები უნდა დავუბრუნოთ საზოგადოებას. ქალბატონმა შორენამ ისაუბრა ეკოლოგიაზე და ამ თემაზე მეც გავამახვილებ ყურადღებას. არსებობს მერების შეთანხმება, რომლის მიხედვითაც 2020 წლისთვის თბილისმა საერთო გამონაბოლქვი 20%-ით უნდა შეამციროს. ამ მიმართულებით სერიოზული მუშაობა მიმდინარეობს. ამ მხრივ არის კიდევ ერთი საინტერესო პროექტი, რომელშიც ჩაერთო ჩვენი სამსახური, ქალაქების შეჯიბრი. გამარჯვების შემთხვევაში თბილისს მათივე დაფინანსებით ექნება სამოქმედო გეგმა, რომელიც ორიენტირებული იქნება მდგრად განვითარებაზე, კლიმატის ცვლილებაზე, ზოგადად ცხოვრების დონის ამაღლებაზე და ინოვაციური სტრატეგიების განხორციელებაზე. ეს არ იქნება სტრატეგიები, რომელიც დარჩება ქალაქზე, იმიტომ რომ ეს იქნება ვალდებულება. ამ ქალაქის კომპანია დაგვეხმარება დაფინანსების მოძიებაში და იმ პროექტების განხორციელებაში, რომლის განხორციელებასაც მერია ჩათვლის საჭიროდ საზოგადოებასთან ერთად.

ორიოდ სიტყვით მოგახსენებთ კერძო სექტორზეც. ვფიქრობთ, რომ გასაძლიერებელია სახელმწიფო და კერძო სექტორის პარტნიორობა, მაგრამ ეს თანამშრომლობა ჯანსაღი უნდა იყოს და არა ისეთი, რომ კერძო სექტორი მხოლოდ შემსრულებელი იყოს სახელმწიფოს დაკვეთის.

მნიშვნელოვანია, რომ ქალაქის ურბანული განვითარება ორიენტირებული იყოს მის ბუნებრივ, ისტორიულ, კულტურულ უნიკალურობაზე. თბილისის ინდივიდუალურობა, მისი ისტორიულ-კულტურული მრავალფეროვნება და მომხიბვლელობა არის ქალაქის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ღირებულება, რომელიც დაცვას, პატივისცემას და შესაბამის განვითარებას მოითხოვს. აუცილებელია ამ პროცესებში მოსახლეობის ჩართულობა.

იმედი მაქვს, რომ ჩვენი ხელმძღვანელობის დროს მოვახერხებთ ჩვენი მოთხოვნების იმგვარად დაკმაყოფილებას, რომ პრობლემას არ შევუქმნით მომავალ თაობებს. ასევე მნიშვნელოვანია მოსახლეობამ, საზოგადოებამ დაიბრუნოს თავისი ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი უფლება - უფლება ქალაქზე.

მალხაზ სალდაძე - დიდი მადლობა ბატონო ოთარ იმ ძირითადი პრინციპების მიმოხილვისთვის, რომელზეც დგას დღეს ქალაქგანვითარების პოლიტიკა და რომელსაც აპირებს, რომ დაეყრდნოს ურბანული პოლიტიკა თბილისში, თუმცა რა თქმა უნდა საინტერესო იქნებოდა პრინციპების მიღმა რეალური პროცესების დანახვაც. განსაკუთრებით იმ თვალსაზრისით, როგორ იქნება საზოგადოება ჩართული, ან თუ არის ჩართული, როგორ იქმნება ამისთვის შესაბამისი არხები, მონაწილეობის რა სივრცეები არსებობს.

ქალბატონ თამარს ვთხოვ არა მარტო საზოგადოების დღევანდელ ჩართულობაზე ისაუბროს, არამედ იმაზეც, როგორ დაიწყო ეს პროცესი. გუშინდელ ამბავს გავიხსენებ, გუდიაშვილის მოედანთან დაკავშირებით კვლავ დაიწყო მოლაპარაკებები თბილისის მერიასთან, იწყება საუბარი მოედნის კონსერვაცია-რესტავრაციაზე.

თამარ ამაშუკელი - პრეზენტაცია მაქვს მომზადებული თბილისის ურბანული ტრაგედიის შესახებ. ალბათ კარგად იცით ეს ყველაფერი. თბილისის ისტორიულმა ნაწილმა რამდენჯერმე განიცადა თავდასხმა - პირველად 1930-იან წლებში, როდესაც სოციალისტურმა რეჟიმმა გადაწყვიტა ბრძოლა გამოეცხადებინა ისტორიული ქალაქისადმი, როგორც ბურჟუაზიული გადმონაშთისადმი. მაშინ მოხდა თბილისისთვის ერთ-ერთი ყველაზე რთული რამ - მტკვრის კალაპოტში ჩასმა, რის შემდეგაც მტკვარმა დაკარგა თავისი ფუნქცია და შეიძლება ითქვას, რომ დღეს თბილისი ერთადერთი ქალაქია მსოფლიოში, სადაც მდინარე გარიყული და უფუნქციოა. თუმცა ის რეჟიმი მალე მიხვდა, რომ ურბანიზაციის პროცესში ქალაქი ვერ დაეტეოდა იმ სივრცეში და დაგეგმა ახალი განაშენიანება.

რამდენჯერმე გაკეთდა თბილისის გენერალური გეგმა, რომლის მიხედვითაც ფართოდებოდა თბილისი. ამ გაფართოების და ჩარევების პროცესში ბევრი რამ დაკარგა ისტორიულმა თბილისმა. მაგრამ უნდა ვთქვათ, რომ 1991 წლამდე, ვიდრე საქართველო დამოუკიდებლობას მოიპოვებდა, თბილისი გარკვეული გეგმის მიხედვით ვითარდებოდა. შეიძლება ვილაცისთვის მოსაწონი ყოფილიყო, ვილაცისთვის არა, მაგრამ ამ განვითარებას ჰქონდა ლოგიკა.

დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ ქართველებმა ნაციონალური სულისკვეთებით დავიწყეთ თბილისის ნგრევა და გაუბედურება. ამისი კარგი მაგალითია ე.წ. სატივე, რომელიც არ აკმაყოფილებს არც ურბანულ, არც არქიტექტურულ პარამეტრებს. ეს შეიძლება ითქვას ვერის, ბარნოვის და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე,

გუდაურის ქუჩაზე, რომელზეც შეიძლება ითქვას, რომ ურბანული კატასტროფა ხდება და ეს უკვე კარგად იციან იქაურმა მაცხოვრებლებმა.

2003 წლის შემდეგ თითქოს ყველაფერი კალაპოტში ჩადგა. ახალმა ხელისუფლებამ გადაწყვიტა ყველაფერი კარგისკენ შემოეტრიალებინა და ქალაქგანვითარება ლოგიკისთვის დაექვემდებარებინა. მაშინ რამდენიმე ქალაქში - თბილისში, ბათუმში, აბასთუმანში ისტორიულ-კულტურული საყრდენი გეგმები და დაფარვითი ინვენტარიზაცია გაკეთდა. ასევე ჩამოყალიბდა ძველი თბილისის გამგეობა, რომელსაც უნდა აეღო მენეჯმენტი ძველ თბილისზე. გამოცხადდა მორატორიუმი და შეეცადნენ აღეკვეთათ უკანონო მშენებლობები. ეს ხდებოდა 2007 წლამდე.

ჩვენთვის დღემდე უცნობია რა მოხდა, რატომ დასრულდა ეს პროცესი, პროცესი, რომლითაც თბილისი ემზადებოდა „იუნესკოში“ შესასვლელად, და ყველაფერი უკან დატრიალდა. პირველი მერცხალი იყო სამი შენობა - ლეონიძის 2 ნომერი, „იმელის“ და „ზარია ვოსტოკას“ შენობები, რომელთა სტატუსები შეეწირა ინვესტორს. როგორც აღმოჩნდა, სახელმწიფომ გადაწყვიტა ამ შენობებისთვის მოეხსნა სტატუსი, რათა ძვირად გაეყიდა, ინვესტორი კი ძვირი საფასურის სანაცვლოდ ამ შენობების განადგურებას ითხოვდა. ამ შენობებიდან დაიწყო სამოქალაქო აქტივობა. 2002 წელსაც იყო პროტესტი, მაგრამ ეს იყო თვითორგანიზებული ჯგუფი. მასში შედიოდნენ ბატონი ნიკოლოზ ვაჩეიშვილი, რომელიც შემდეგ გახდა ძეგლთა დაცვის დირექტორი, და დავით მალრაძე. ეს ჯგუფი მალე დაიშალა.

შეიძლება ითქვას, რომ ლეონიძის 2 ნომრის პროტესტის დროს დაიბადა არასამთავრობო ორგანიზაცია „ტფილისის ჰამქარი“. მას შემდეგ გავირეთ ძალიან გრძელი და მტკივნეული გზა - სამკაცრიანი საპროტესტო აქციებიდან გუდიაშვილის მოედნის აქციებამდე, სადაც ზოგჯერ 2 და 3 ათასი კაციც კი მოდიოდა. ლეონიძის ქუჩის ეს შენობა პაპაშვილმა გამოისყიდა და მისი დანგრევა, მის ადგილას კი შვიდსართულიანი შენობის აშენება მოითხოვა. მან დაანგრია სამსართულიანი შენობა მაგრამ ამ სამოქალაქო პროტესტის შემდეგ ოთხსართულიანი ააშენა. არც პაპაშვილი დარჩა მოგებული, ქალაქმა კი დაკარგა ის კულტურული მემკვიდრეობა და ღირებულება, რაც ამ შენობას ჰქონდა.

ძალიან გრძელი ბრძოლა გადავიტანეთ „იმელის“ შენობის გამო. აქაც ერთ რამეს მივაღწიეთ, ის გადარჩა, მაგრამ მის უკან გაჩნდა სიმახინჯე, რომელიც თაბუკაშვილის ქუჩაზე წამოიჭიმება და თბილისის ყველა წერტილიდან გამოჩნდება. „იმელის“ აქციებიც იწყებოდა სამი კაცით, მაგრამ ნელ-ნელა ჯაჭვიც კი შემოვარტყით. ერთ-ერთ შეხვედრაზე მაშინდელი „ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებმა გვითხრეს, რომ თბილისში აღარ არის სტალინური შენობების ადგილი, რომ უნდა ვებრძოლოთ კომუნიზმს არა მარტო იდეურად, არამედ უნდა გავანადგუროთ ის შენობებიც. შედეგად მივიღეთ ასეთი საპროტესტო წარწერა: „ვებრძვით სტალინიზმს სტალინური მეთოდებით“. საკამათოა, გადარჩა თუ არა „იმელი“, ჩემი აზრით იმ შენობის აშენებისგან მან მაინც ბევრი დაკარგა. მაგრამ ხან ვაგებთ ბრძოლას, ხან ვიგებთ.

მომდევნო ეტაპი, რომელიც წინა ხელისუფლების პერიოდში იყო, გულისხმობს ძველი შენობების დანგრევას და მსგავსის, ოღონდ ცოტა დიდის აშენებას. ამ პროცესს ისინი ჟარგონზე რომ ვთქვათ, ასაღებდნენ იმგავრად, თითქოს ძველის ნაცვლად აშენებული შენობები ატარებდნენ ისეთსავე ღირებულებას, როგორც ძველები. კვლევა ჩავატარეთ და ბლოკით აშენებული 70 ობიექტია თბილისში, რომელიც მე-19 საუკუნის ძველად ირიცხება.

2007 წელს შეიცვალა კანონი კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ, რის შემდეგაც კანონში მოექცა ძველის მოცულობის გაზრდა. ამან ძალიან გაგვირთულა ბრძოლა, იმიტომ რომ რასაც ვებრძოდით, უკვე კანონიერად ითვლებოდა. რეკონსტრუქციის მუხლი შეეხო პურის მოედანს, რომელზეც დიდი ხანი ვწერდით წერილებს და ვთხოვდით თბილისის მერიას და საკრებულოს ყურად ეღოთ ჩვენი თხოვნა. ინვესტორი ერთი წელი დადიოდა და ითხოვდა ძველისთვის სტატუსის მოხსნას, მაგრამ ამას ვერ მიაღწია. ბოლოს მაინც მიაგნო გამოსავალს, ერთი თვის განმავლობაში ჩახსნა წყალგაყვანილობის მილები სარდაფში, ჩვენ ვიცოდით ამის შესახებ და ვერ გეტყვით, რამდენი წერილი დავწერეთ. არც საკრებულომ, არც მერიამ ყურად არ იღო ჩვენი თხოვნა და ერთ მშვენიერ დღეს ეს სახლი წყალმა წალეკა და დაანგრია. ინვესტორი ამბობს, რომ აშენებს ზუსტად ისეთს და უკეთესს, ოღონდ ცოტა დიდს. ეს არის რესტავრაცია ქართულად. ასეა აშენებული მთელი ძველი თბილისი, სიღნაღი და თელავი. ეს არის ტრაგედია. ტურისტებიც კი ამბობენ, რომ ეს ყველაფერი ძალიან ლამაზია, მაგრამ გავს „დისნეი-ლენდს“, იმიტომ რომ ყველაფერი ყალბია. ბლოკით არის ნაშენი და ძველი აგურით მოპირკეთებული მთელი თბილისი. ძველი აგურის ოთხად დაჭრის სპეციალისტები გავხდით. ასე შენდებოდა მე-19 საუკუნის თბილისი 21-ე საუკუნეში.

ამ ძველს ასევე ძალიან საინტერესო ისტორია აქვს. ის ირიცხება მე-19 საუკუნის დასაწყისში. სარესტავრაციო პროექტი მანუჩარ მახათაძეს ეკუთვნის. როდესაც მივიდნენ და ნგრევა დაიწყეს, სახლი შემოენგრათ. ასე შემოენგრეოდათ ხოლმე ძველები, იმიტომ რომ ობიექტებზე რესტავრატორი არ მუშაობდა. ესეც ძალიან ღირებული სახლი იყო, შავთელის 17/ ჩახრუხადის 15, რომელიც ასევე დამალეს, აგურით მოაპირკეთეს, აივნები მიაბეს და საბოლოოდ მივიღეთ [ასეთი სახით].

შეგვიძლია ვიქტორინა ჩავატაროთ, ვინ იპოვის ციხის უბნის ტერიტორიაზე ძველ სახლს. აქ არცერთი შენობა ძველი არ არის, არცერთი აივანი არ გადარჩენილა, ყველაფერი ახალია. რესტავრატორებს არც აქ უმუშავიათ. მუშაობდნენ მუშები, მაგრამ რესტავრაცია ძალიან რთული და შრომატევადი საქმეა და მაღალ პროფესიონალიზმსა და კვალიფიკაციას მოითხოვს.

ეს გახლავთ აღმაშენებლის პროსპექტი, სადაც მნიშვნელობა არ ჰქონია არც არქიტექტორს, არც რესტავრატორს და პროექტს, მთავარი იყო დედლაინი და საზეიმო სიტყვები. მთელი აღმაშენებლის გამზირი შეეწირა პრეზიდენტის ერთ-ერთ გამოსვლას, როდესაც გამზირის გახსნის კონკრეტული თარიღი დაასახელა. იმ დღისთვის

ყველაფრის გაკეთება არ ესწრებოდა, ამიტომ გააკეთეს ისე, როგორც მოასწრეს. მოსწრებით კი ისე მოასწრეს, რომ თითქმის მთელ პროსპექტზე ობიექტებზე იწყებოდა მშენებლობა და მხოლოდ ორი-სამი თვის შემდეგ ეწეოდა მშენებლობას პროექტი. დღემდე არ არსებობს ბევრი ობიექტის პროექტი. ვინ წყვეტდა, ვერ გეტყვით, ამბობენ, რომ ხანდახან პრეზიდენტი, ზოგჯერ ვიცე-მერი თუ მერი. მათი თვალსაზრისით ზოგიერთი შენობა არ აკმაყოფილებდა იმ მოთხოვნებს, რასაც ჰქვია კარგი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი. ერთ-ერთი აღმოჩნდა ეს შენობა, რომელიც როგორც ჩანს, ეპატარავათ. აქ ხედავთ შენობებს, როგორი იყო ძველად და როგორად იქცა. ეს არის რესტავრაციის იდეალური მაგალითები, ანაზომებზე არ არის ლაპარაკი, პროექტებში საერთოდ არ დევს ანაზომები. უმისოდ კი წარმოუდგენელია ძველის გამეორება. რადგან ამის დრო არ იყო, დაახლოებით ამსგავსებდნენ. აღმაშენებლის გამზირს ასევე ჩაუტარდა „მანსარდიზაცია“. მანსარდები არის პარიზში, აღმაშენებლის გამზირი ჰგავს პარიზს და უფრო მეტად რომ დამსგავსებოდა, მანსარდებიც დაადგეს.

ძალიან მნიშვნელოვანია, შემდეგ რაც მოხდა. არ მინახავს ქალაქი, სადაც ხეებს იმიტომ ჭრიან, რომ შენობები გამოაჩინონ. აღმაშენებლის გამზირი ყველაზე დაბალი ტერიტორიაა თბილისში და ზაფხულში ასეთი სიციხე არსად არის. დღეს აქ ზაფხულში გავლა შეუძლებელია. იმედი მქონდა, რომ ეს ხეები გაიზრდებოდა, მაგრამ თურმე არ გაიზრდება. სახლები კარგად ჩანს, მაგრამ გავლა შეუძლებელია.

აღმაშენებელზე ერთი ძველი კარიც კი აღარ არის. ასე ეყარა კარები, კარ-ფანჯარა, აივნები და არ გვატანდნენ. თელავში ვიცით, რომ დაწვეს ეს ყველაფერი. ვითხოვდით ნება დაერთოთ, სადმე დაგვესაწყობებინა, რომ როცა კარგი დრო მოვიდოდა, დაგვებრუნებინა, მაგრამ სასტიკად გვეკრძალებოდა რომელიმე დეტალის წამოღება. მივიღეთ სხვა თბილისი.

რასაც ახლა ვყვები, ჯერჯერობით ყველაფერი გრძელდება. კულტურული მემკვიდრეობის კანონი არ შეცვლილა. მუხლი მოცულობის შეცვლის შესახებ ჯერ კიდევ არსებობს და ჯერ კიდევ აქვთ საშუალება, შენობა დაანგრიონ ან ისე გაზარდონ, რომ ღირებულება დაკარგოს.

ეს გახლავთ მირზა შაფის ქუჩა. აქედან ქვებს ვათრევდით და მოგვქონდა მერიაში. ასეთი იყო ეს ქუჩა, ახლა ასეთია და ასეთი უნდა იყოს. აქ არის ოთხი თუ ხუთი რვასართულიანი კორპუსი, გარდა იმისა, რომ სრულად არის იგნორირებული კულტურული მემკვიდრეობის კანონი და ისტორიული ქალაქი, ჩემთვის წარმოუდგენელი, ამხელა კორპუსების ქვეშ გაჩერებული მანქანები სად უნდა ჩამოვიდეს, ლოგიკურად აბანოთუბანში, მაგრამ რა სატრანსპორტო ტრაგედია მოხდება, არავინ იცის. ასევე არავინ იცის რამდენად გაუძლებს ამ ყველაფერს საინჟინრო ქსელები.

მირზა შაფის ქუჩამდე შეეწირა ელბაქიდის გამზირი, როდესაც სრულიად აღგავს მიწისაგან პირისა. დღეს აქ არაფერია და არც არაფერი იგეგმება. ინვესტორს, რომელმაც მოითხოვა ელბაქიდის ტერიტორიის დანგრევა, დაევალა ამ ტერიტორიის გამწვანება.

ასევე იყო განზრახული გუდიაშვილის მოედნის განადგურება. ეს არის ბოლო მოედანი თბილისში, რომელსაც აქვს ავთენტური განაშენიანება. ჩვენ 2007 წლიდან ვადევნებთ ამ მოედანს თვალყურს. ძალიან ტრაგიკული ისტორია აქვს, რამდენჯერმე გაიყიდა, გამოიყიდა, ბანკშიც იდო იპოთეკით დატვირთული, ფული გამოჰქონდათ ვითომ ამ შენობების გადასარჩენად, შემდეგ სხვა რამეში იხარჯებოდა. შენობების ფასი იზრდებოდა, ინვესტორის მოთხოვნებიც იზრდებოდა. საბოლოოდ იქამდე მივედით, რომ ეს ყველაფერი 15 მილიონად გაყიდეს და ინვესტორს მისცეს უფლება, ეს ყველაფერი დაენგრიათ და ახალი სავაჭრო ცენტრი აეშენებინათ. ასეთი სავაჭრო ცენტრი აშენდებოდა, რომ არ ყოფილიყო საპროტესტო აქციები. ჩვენმა 2007 წლიდან მოყოლებულმა აქტივობამ ის შედეგი გამოიღო, რომ მოვახერხეთ თემის ამოწევა, არ არსებობს მედია საშუალება, ეს აქციები რომ არ გაემუქებინა. ხალხი ძალიან სენსიბილური გახდა ამ მოედნის მიმართ. იყო პრეტენზიები, რომ არ შეიძლება გართობა ყოფილიყო პროტესტი, მაგრამ ჩვენ ყველაფერი გავაკეთეთ ამ მოედანზე ხალხის მოსაყვანად, თუნდაც იმის ფასად, რომ ეს ყოფილიყო გართობა. საინტერესოა, რომ თავიდან გუდიაშვილის მოედანს აგებდნენ კაფე „პურპური“, დღეს ხშირად გაიგონებთ, რომ კაფე „პურპური“ არის გუდიაშვილის მოედანზე, ყველაფერი შეტრიალდა. მოდიოდნენ ადამიანები, რომლებმაც არათუ გუდიაშვილის მოედანი, ლერმონტოვის და დადიანის ქუჩა არ იცოდნენ, მაგრამ ძალიან კარგად ისწავლეს.

იმედი მაქვს, რომ დღეს დაისმება კითხვა იმის შესახებ, ველირებით თუ არა კოეფიციენტის შეზღუდვას. ამანაც ძალიან დაგვაზარალა, იმიტომ რომ კანონის ჩარჩოებში ჩაჯდა კოეფიციენტის ყიდვა. რამდენი ფულიც გაქვს, იქამდე შეგიძლია აიყვანო შენობა. არ შემოვიფარგლები ისტორიული ზონით. განსაკუთრებით გაუბედურდა ვაკე. ეს არის მუხამის ქუჩა, ვაკეში ერთ-ერთი ყველაზე წყნარი ქუჩა, რომელიც მეგონა რომ ერთადერთი ქუჩა იყო, რომელიც შემორჩა. მაგრამ აღმოჩნდა, რომ აღარც ის არის შემორჩენილი.

ეს გახლავთ კობის ქუჩის სამშობიარო, რომელიც ახალი ხელისუფლების დროს დაინგრა და აშენდა ეს საცხოვრებელი კორპუსი. ინვესტორი ახლა ცდილობს, რომ გარშემო ყველაფერი იყიდოს და გაფართოვდეს.

ასეთი სურათი მივიღეთ ისტორიულ ქალაქში. არ მეგულება ისტორიული ქალაქი, რომელსაც ასეთი ხედი აქვს. როგორ შეიძლება ეს იყოს ისტორიული ქალაქი და ისტორიული მემკვიდრეობის ზონა, ჩემთვის წარმოუდგენელია. ფოტოზე, რომელსაც ახლა ხედავთ, თავიდან ვფიქრობდი, რომ იყო ბაღდადი, მერე ფოტოშოფი მეგონა, მაგრამ სამწუხაროდ არც ერთი აღმოჩნდა და არც მეორე. ეს არის ილუსტრაცია თბილისის 20-წლიანი ტრაგედიისა.

ორი წლის წინ ჩვენთან ინგლისიდან ჩამოვიდნენ „სეივ ლონდონის“ წარმომადგენლები, რომლებიც ცდილობდნენ რამენაირად დაგვხმარებოდნენ, მახსოვს იმ კაცმა თქვა, რომ კულტურული მემკვიდრეობის და ურბანული მშენებლობების ბრძოლა

არის ყველაზე რთული ბრძოლა, რომელიც ხშირად დამარცხებით მთავრდება, მაგრამ საწარმოებელია. ჩვენც, არ ვიცი რის ფასად გვიჯდება ეს ბრძოლა, ხშირად ვმარცხდებით, იშვიათად ვიმარჯვებით, იმიტომ რომ გვიწევს ბრძოლა ინვესტორებთან, ფულთან, სოციალურ პრობლემებთან, მაგრამ ვიბრძვით ამ ქალაქის გადასარჩენად. საბოლოოდ მივიღებთ ნაცრისფერ ქალაქს, სადაც აღარავის მოგინდებათ ცხოვრება, ეს იქნება ერთ-ერთი ყველაზე არაკომფორტული ქალაქი მსოფლიოში, სადაც აღარ იქნება მწვანე ტერიტორია, აღარც პატარა სახლები. იქნება ერთმანეთში შესული კორპუსები, რასაც ვხედავთ მცხეთის ქუჩაზე. იქნება მუდმივი საცობი, უჰაერობა, იქნება ტრაგედია და ამას მივხვდებით 20 წლის შემდეგ, მას შემდეგ რაც გავიუმჯობესებთ ჩვენს საყოფაცხოვრებო პირობებს. ერთი ოთახის ნაცვლად გვექნება ოთხი, მაგრამ ამ ოთახებში ცხოვრება შეუძლებელი იქნება.

ამ ბრძოლას მართო ორგანიზაცია „ტფილისის ჰამქარი“ არ აგებს, ბრძოლას ვაგებთ ჩვენ ყველანი. ყველამ ერთად უნდა ვაიძულოთ ხელისუფლება, შექმნას რეგულაციები. გენერალურ გეგმას თუ ველოდეთ, ამასობაში იმდენი რამ გაფუჭდება, უკან წასასვლელი გზა აღარ გვექნება. აუცილებელია შეიქმნას რეგულაციები, რომელიც მოგვცემს საშუალებას, შევჩეროთ ეს ურბანული ქაოსი, რომელსაც თანდათან მივყავართ არათუ თბილისის დაკარგვის, თბილისი უკვე დიდი ხანია დაიკარგა, არამედ ქალაქის დაკარგვისკენ, სადაც ცხოვრება შესაძლებელი იქნება.

მალხაზ სალდაძე - სიტყვები ზედმეტია. არ ვიცი მადლობა უნდა ვთქვა თუ არა ასეთი ტრაგიკული სურათის წარმოდგენისთვის, მაგრამ რეალობა ასეთია. ვცხოვრობთ რეალობაში, სადაც საჯარო სივრცის ამგვარმა კომერციალიზაციამ, დაურეგულირებლობამ, პოლიტიკური ხედვის უქონლობამ, რომელიც გამომდინარეობდა იქიდან, რომ ამდენი ხნის განმავლობაში იყო გათიშულობა საზოგადოებასა და ხელისუფლებას შორის, ვერ ვხედავდით გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დემოკრატიულ პროცედურებს, ვერ ვხედავდით საერთო ინტერესების გამოკვეთას, პოლიტიკურ პარტიებს შორის კამათს საერთო ხედვის შესამუშავებლად, მაგრამ დღეს რაღაც იმედები გვაქვს, იმიტომ რომ გამრავალფეროვნდა პოლიტიკური სპექტრი, გვაქვს გამოცდილი სამოქალაქო საზოგადოება, დარბაზშიც არიან სხვადასხვა ორგანიზაციების წარმომადგენლები, რომლებიც იბრძვიან ქალაქში საჯარო სივრცის გადარჩენისთვის და არის დაპირება ქვეყნის და ქალაქის მთავრობისგან, რომ გარკვეულ პრინციპებს და ნორმებს ჩადებს ქალაქის პოლიტიკის განხორციელებაში ქალაქის მდგრადი განვითარების უზრუნველსაყოფად.

ახლა უკვე შეგიძლიათ დასვათ კითხვები.

თამარ კობერიძე, აღმოსავლეთ-დასავლეთის ინსტიტუტი, ჯიპაკის პროექტი - ჩვენი პროექტი მიმართული იყო იმისკენ, რომ წვლილი შეგვეტანა საჯარო პოლიტიკის

პროცესში არასამთავრობო ორგანიზაციების მეშვეობით. ერთ-ერთი ყველაზე დიდი კომპონენტი იყო მწვანე ნარგავების განადგურების საწინააღმდეგოდ და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისთვის ბრძოლა. ჩვენ ჯერ კიდევ არ ვიცით რა მოხდება გუდიაშვილის მოედანზე, აღსრულდება თუ არა ეს დაპირებები. მაგრამ ნამდვილად ვიცი, რომ მაგალითად არსებობს ასეთი ორგანიზაცია „უსაფრთხო სივრცე“, ქალბატონი ანა გაბრიადე ხმალიამოღებული იბრძვის დიღმის პარკის გადასარჩენად, ასევე ასათიანის ქუჩაზე. ქალბატონო შორენა, თქვენ ბრძანით, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია მოქალაქეების აქტიურობა, რაშიც გეთანხმებით, ოცი წელია ისეთ ორგანიზაციებში ვმუშაობ, რომელიც ამას უწყობს ხელს. მაგრამ ყოველთვის ქუჩაში ვერ დავდგებით. გამორიცხულია, რომ ყველა პატარა საკითხზე 300 ათასი კაცი გავიდეს ქუჩაში. ასათიანის ქუჩის და დიღმის ტყე-პარკის შემთხვევაში დოკუმენტაცია პროცედურული დარღვევებით არის გაცემული. ჩვენდა საბედნიეროდ დოკუმენტებში არის დარღვევები. გასხვისება უკანონოდ მოხდა. ჩავთვალოთ, რომ კანონიერად მოხდა. მაგრამ სახელმწიფოს ინტერესია დიღმის ტყე-პარკის, ვაკის პარკის, ასათიანის ქუჩის ფსიქიატრიული საავადმყოფოს ტერიტორიის შენარჩუნება. იქ ვცხოვრობ და ვხედავ, როგორ ახმოებენ ხეებს. პირველი ცხრა ხე, რომელიც მოიჭრა, საღი იყო, ახლა კი ახმოებენ და ამას აღარაფერი ეშველება, თუ თქვენ არ უშველეთ. იქ სამი მილიონი ადამიანი ვერ დადგება, პოლიცია მოდის და გვეუბნება, გაიარეთ, ეს კერძო ტერიტორიააო.

ღმერთმა ქნას, რომ შემდგომში მსგავსი შემთხვევები აღარ იყოს, მაგრამ სამწუხაროდ ეს არ არის საკმარისი. ძალიან ბევრი ობიექტი არსებობს ქალაქის ტერიტორიაზე, რომელსაც დღეს სჭირდება შველა. იმიტომ რომ თუ დიღმის ტყე-პარკი, ვაკის პარკი და ასათიანის ტყე-პარკი აღარ გვექნება, თბილისში ხეები აღარ დარჩება.

მაინტერესებს, თუ ფიქრობთ იმაზე, როგორ უშველოთ უკვე გასხვისებულ ტერიტორიებს, არსებობს თუ არა უკუმექანიზმი.

ირაკლი ჯუღელი - ქალბატონი თამარის პრეზენტაცია ძირითადად ეხებოდა იმას, როგორ დამახინჯდა შენობები ქალაქში. ასეთივე წარმატებით შეიძლება პრეზენტაციის გაკეთება რეკრეაციულ ზონებზე, როგორ შემოგვეჭამა და აღარ დაგვრჩა.

ქალბატონო შორენა, თქვენ ესწრებოდით ერთი კვირის წინ მერიაში გამწვანების სამსახურის მიერ გამართულ შეხვედრას, სადაც ითქვა, რომ არსებობს იდეა, რეკრეაციულ ზონებს სტატუსი აუმაღლდეს და კანონის დონეზე მოხდეს მათი დაცვა. საქმის კურსში თუ ხართ, რა ხდება ამ საკითხთან დაკავშირებით.

ასევე მაინტერესებს გასხვისებულ ტერიტორიებთან დაკავშირებით თუ არის პრეცედენტი, რომ რეკრეაციული ზონა ინვესტორთან მოლაპარაკების გზით დაუბრუნდა ქალაქს.

ანდრო დადიანი - ძალიან მადარდებს ერთი რამ, რაც არ გაჟღერებულა არცერთ მოხსენებაში. თბილისში შეუძლებელია ფეხით გადაადგილება. ტროტუარი ფაქტობრივად აღარ არსებობს. დაგვიბრუნონ ტროტუარები, თუ შეიძლება ამაზე კომენტარი.

დათო გოგიშვილი - სასიამოვნოა მერიის მხრიდან იმის მოსმენა, რომ საზოგადოებრივი სივრცეები უნდა დაუბრუნდეს საზოგადოებას. აქედან გამომდინარე მაქვს ორი კითხვა - მაინტერესებს რა პოზიცია და გეგმები აქვს თბილისის მერიას კუუს ტბის შემოგარენთან და ვაკის პარკთან დაკავშირებით, სადაც დღემდე გაურკვეველი მდგომარეობაა და კვლავ არის იმის საშიშროება, რომ რეკრეაციული ზონისთვის სრულიად შეუთავსებელი განვითარება მივიღოთ. ვგულისხმობ ვაკის პარკში სასტუმროს მშენებლობას, რომელიც პარტიზანი მეზაღების აქტიური და ორგანიზებული წინააღმდეგობის გარეშე დღეს სავარაუდოდ უკვე დასრულებული იქნებოდა.

ასევე საინტერესოა მერიის და საკრებულოს პოზიციის და გეგმების მოსმენა თბილისის ფარგლებში სხვადასხვა რეკრეაციული ზონის სტატუსის ცვლილების შესახებ. რა ინსტრუმენტების გამოყენებას აპირებს თბილისის საკრებულო მსგავსი ჩარევის აღმოფხვრის მიზნით? მოგეხსენებათ, გიგი უგულავას მერობის პერიოდში საკმაოდ მიღებული პრაქტიკა იყო შერჩევით და განზრახ სხვადასხვა საზოგადოებრივი სივრცის მონაკვეთების სტატუსის შეცვლა, ამოჭრა და შემდეგ მისი გასხვისება. სწორედ ამ პროექტის ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო მაგალითია კიკვიძის ბაღში ჩადგმული პოლიციის შენობა და კუუს ტბის გზის გასწვრივ „mgroup“-ის რესტორანი. თუ არ ვცდები ამ უკანასკნელის პროექტი ბატონ ოთარ ნემსაძის დაფუძნებულ კომპანიას ეკუთვნის. ეს კომპანია აქტიურად იცავდა ამ ინიციატივას ამ ტერიტორიის გადასარჩენად მიმართული საპროტესტო კამპანიის დროს. ამ ფონის გათვალისწინებით საზოგადოებრივი სივრცეების დაბრუნებაზე საუბარი ჯერჯერობით მხოლოდ სარკაზმთან ასოციაციას იწვევს.

მალხაზ სალდაძე - ახლა მივცეთ მომხსენებლებს საშუალება, უპასუხონ შეკითხვებს და შემდეგ მეორე რაუნდი გვექნება კითხვების.

შორენა ბუხრაშვილი - მწვანე ნარგავებთან დაკავშირებით დაისვა შეკითხვა. გეთანხმებით, მწვანე ნარგავები ნადგურდება და განადგურების სხვადასხვა სახე არსებობს - ნარგავები შეუფერებელ ადგილას არის და მოვლის ნორმები არ არის დაცული. თბილისის შემოგარენში და თბილისშიც იცით ადგილები, სადაც ირგვებოდა ხეები, მაგრამ ნარგავების 90% განადგურებულია. მეორეა ნარგავების განზრახ განადგურება. დღეს მქონდა სწორედ ამ საკითხზე საუბარი პარლამენტში გარემოს დაცვის კომიტეტთან. მოგეხსენებათ, წელს თბილისში ძალიან ბევრი ტერიტორია

დაიწვა. ჩვენ ამასთან დაკავშირებით მივმართეთ შესაბამის ორგანოებს, რომ მოგვცენ ზუსტი ინფორმაცია, რა სტატუსის მქონე ტერიტორიებია გადამწვარი და შემდეგ რა ელის ამ ტერიტორიებს. ბევრ შემთხვევაში შესაძლოა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხიც დადგეს.

ჩვენი გუნდის, როგორც მერიის, ისე საკრებულოს წევრების პრიორიტეტი გარემოს დაცვა იყო და მილიონი ხის პროგრამაც, რომელიც ბატონმა ნარმანიამ ჯერ კიდევ კანდიდატობისას შემოგთავაზათ, უკვე დაწყებულია. წელს 19 120 ძირი უკვე დაირგა. თბილისის ეკოლოგიის და გამწვანების სამსახურს საკრებულომ ამ პროექტების დაწყებაზე თანხმობა მისცა. გამწვანდება სხვადასხვა ტერიტორია. აქ ძალიან ბევრი ასპექტია, რა ჯიშის ხეები უნდა დაირგას, როგორ უნდა დავიცვათ, ეს ყველაფერი სატენდერო პირობებშია ჩადებული.

პროტესტში მინცდამინც ქუჩაში დადგომა არ მიგულისხმია. მე საზოგადოების აქტიურობაზე და არასამთავრობოების ჩართულობაზე ვსაუბრობდი. თქვენ აღნიშნეთ, რომ ვაკის პარკშიც და ასათიანის ქუჩაზეც, მშენებლობა სწორედ სამოქალაქო აქტიურობის შედეგად შეჩერდა. ვერ დაგეთანხმებით, რომ კანონთან შეუსაბამობაშია ის საბუთები, იმიტომ რომ სკრუპულოზულად განვიხილეთ ყველა შესაძლებლობა. დეტალურად ვიკვლევთ სამართლებრივ საკითხებს ასათიანის ქუჩასთან დაკავშირებით და სისხლის სამართლის საქმეა აღძრული წითელ ნუსხაში შესული ხეების მოჭრის გამო.

ყველაფრის თავი და თავი, როდესაც პრობლემებს განვიხილავთ ხოლმე, არის კანონი. არის პროტესტი, ადამიანები გამოთქვამენ თავიანთ მოსაზრებებს, მაგრამ საბოლოოდ ყველაფერი კანონთან მიდის. გეთანხმებით, ბევრი ცვლილებაა შესატანი დღეს არსებულ კანონებში თუნდაც სარეკრეაციო ზონის სტატუსის მოხსნის თვალსაზრისით. ერთი ხელის მოსმით, ერთი ადამიანის გადაწყვეტილებით იხსნებოდა სტატუსები და შემდეგ სხვისდებოდა ეს ტერიტორიები.

გეთანხმები თამარს, უსასრულობამდე იზრდებოდა ხოლმე კოეფიციენტი, მაგრამ ჩვენ ამ გზით წასვლას არ ვაპირებთ. მერიის არქიტექტურის სამსახური მუშაობს როგორ დარეგულირდეს [ეს საკითხი]. გეთანხმებით, შორს გამიზნული გეგმა იქნება დედაქალაქის განვითარების გეგმის შედგენა, მაგრამ ეს აუცილებელია. მაგრამ როდესაც არის საკითხები, სადაც საზოგადოების და ჩვენი ჩართულობით შეიძლება შედეგის მიღწევა, ნუ დავიხვევთ უკან, ნუ მივიჩნევთ, რომ საზოგადოების ჩართულობა და სამოქალაქო პროტესტი ამ ეტაპისთვის აღარ იყოს ნიშანდობლივი. ყველამ ერთად, მერიამ, საკრებულომ, სამოქალაქო საზოგადოებამ უნდა შევძლოთ ცვლილებების შეტანა კანონმდებლობაში.

რაც შეეხება რეკრეაციული ზონების სტატუსის ამაღლებას და მათი კანონის დონეზე დაცვას, ამ საკითხთან დაკავშირებით ბატონმა ბიძინა გიორგობიანმა ჩვენი მხარდაჭერით შესთავაზა ბატონი ცაგარეიშვილის კომიტეტს, სადაც მომავალი კვირიდან უკვე დაიწყება ამ საკითხის განხილვა. ვნახავთ რა გადაწყვეტილებას მიიღებს კომიტეტი.

ჯერჯერობით ბატონ ცაგარეიშვილს არც დადებითი, არც უარყოფითი პოზიცია არ ჰქონია.

ოთარ ნემსაძე - შევეცდები ყველა კითხვას ვუპასუხო. გეთანხმებით, კოეფიციენტების ასე გაყიდვა ქალაქს მხოლოდ აზიანებს და ამის ამ ფორმით გაგრძელება მიუღებელია, მაგრამ აქვე უნდა ითქვას, რომ ასეთივე სისტემაა საფრანგეთში, თუმცა არა ასეთი რეგულაციით. ჩემი მოსაზრება ასეთია, კოეფიციენტები უნდა გაიყიდოს, მაგრამ სპეციალურად დანიშნულ ზონებში და არა მთელ ქალაქში და აუცილებლად უნდა ჰქონდეს მაქსიმუმი, სადამდე შეიძლება მისი გაზრდა. ამ რეგულაციასთან დაკავშირებით მუშაობა დაწყებულია და რა თქმა უნდა არ ველოდებით გენგემას. იქნება რეგულაცია, რომელიც დაარეგულირებს კოეფიციენტების გაყიდვას.

საუბარი იყო დიღმის ტყე-პარკზე. ძალიან აქტიურად ვმუშაობთ არქიტექტურის სამსახურში. ყველა მასალა გვაქვს მოძიებული იმისთვის, რომ დიღმის ტყე-პარკს დაუბრუნდეს თავისი სტატუსი და ვფიქრობთ, რომ ამას უახლოეს მომავალში მოვახერხებთ. მაღლობას ვუხდი ყველა ორგანიზაციას, ვინც დახმარება გაგვიწია ამ საქმეში.

განსაკუთრებული სტატუსის პარკებთან დაკავშირებითაც მიმდინარეობს მუშაობა გამწვანების სამსახურთან ერთად, ჩართულია ქალაქგეგმარების სამსახურიც. ჩვენი მიზანია ამ საკითხის მოგვარება უახლოეს მომავალში.

როდესაც ვამბობდი, რომ საზოგადოებრივი სივრცე უნდა დაუბრუნდეს საზოგადოებას, ტროტუარებსაც ვგულისხმობდი, იმიტომ რომ ტროტუარი არის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი სივრცე. გუშინ ვსაუბრობდით რეგულაციის შეტანაზე და ტროტუარებზე ავტოპარკინგის გაჩენის და სხვადასხვა ფუნქციების აკრძალვაზე. მუშაობა ამ საკითხზეც დაწყებულია.

კუს ტბის შემოგარენში რესტორნის მშენებლობასთან დაკავშირებით იმაზე საუბარი, ვინ გააკეთა პროექტი, მგონი ნაკლებად მნიშვნელოვანია. მე მგონი უფრო მნიშვნელოვანია ვიცოდეთ, როგორ შეიცვალა ეს ზონა და გადავდგათ ნაბიჯები, რომ ასეთი პრეცედენტები აღარ გამეორდეს.

თამარ ამაშუკელი - მერიასთან ჯერ პრეტენზიები ვერ გვექნება, სულ ორი თვეა, რაც დაიწყო მუშაობა. მაგრამ კულტურის სამინისტრო, რომელიც უკვე ორი წელია მუშაობს, წალეკა მიმდინარე საქმეებმა. ეს პრობლემა ამ ქვეყანაში ყოველთვის იდგება, თუ დავიწყეთ მიმდინარე საქმეების გარჩევა. თუ არ იქნება რეგულაცია, სტრატეგიული ხედვა ურბანული განვითარების, კულტურული მემკვიდრეობის, არქიტექტურის, გამწვანების, ტროტუარების, საზოგადოებრივი სივრცეების, თუ არ შემუშავდა სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც დაარეგულირებს ყველაფერს, სხვანაირად წარმოუდგენელია. წარმოუდგენელია სამოქალაქო აქტივობა ყველაფერზე.

წინა ხელისუფლებას სამოქალაქო სექტორი არ უყვარდა და არ გველაპარაკებოდა. ეს ხელისუფლება გველაპარაკება, მაგრამ ლაპარაკი იმისთვის, რომ ვილაპარაკოთ, აზრს კარგავს. საქმე მარტო ლაპარაკით არ გამოდის. მახსოვს, კულტურის სამინისტროში იყო 40 საზოგადოებრივი საბჭო. საზოგადოებრივი ჩართულობის და გამჭვირვალობის ეგიდით ყველა თემაზე იქმნებოდა საბჭო, რომელიც ერთხელ იკრიბებოდა, ადამიანები ჩხუბობდნენ და მერე იქ აღარავინ დადიოდა. თვითმიზანი გამჭვირვალობა არ უნდა იყოს. საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მოწვევა შეხვედრებზე თვითმიზანი არ არის. ეს მაშინ არის ადეკვატური, როცა იზიარებ ამ ყველაფერს, კრებ პრობლემებს, ამუშავებ და ქმნი სტრატეგიულ გეგმას და მას აქცევ კანონად. თქვენთან ჯერ პრეტენზიები არ მაქვს, მაგრამ აქვე გეკითხებით, მიმდინარეობს თუ არა სამუშაოები ამ კრიტერიუმებთან, სტრატეგიულ დოკუმენტთან, მახინჯი ზომების მიღების აკრძალვასთან დაკავშირებით, იქნება ეს კოეფიციენტები თუ ტროტუარის პრობლემა. ამას უდგებით როგორც მიმდინარე საქმეებს თუ უფრო ფართომასშტაბიანად? როდის შევძლებთ მსჯელობას თქვენს სტრატეგიაზე?

შორენა ბუხრაშვილი - ქალბატონო თამარ, ერთია დოკუმენტის შექმნა, რომელსაც სჭირდება ექსპერტების დასკვნები, საზოგადოების ჩართულობა, ის ყველა კომპონენტს უნდა მოიცავდეს. ეს დოკუმენტი დღევანდელ და ხვალინდელ დღეზე კი არა, ცოტა უფრო გრძელვადიან გეგმაზე უნდა იყოს გათვლილი. ამიტომ ამ დოკუმენტის შექმნამდე წერტილოვან პრობლემებს უნდა მივხედოთ, არცერთი ფლანგი არ უნდა მივატოვოთ. ამ ორი თვის განმავლობაში სხვადასხვა კანონებში ურთიერთსაწინააღმდეგო ნორმების კვლევით ვართ დაკავებული. ახლა გადავდით იმ ეტაპზე, როცა ახალი რეგულაციები უნდა შევთავაზოთ არა მხოლოდ თბილისელებს, არამედ თბილისიდან დაწყებული, სხვა თვითმმართველ ორგანოებსაც.

არ ვიცი, თბილისის თვითმმართველ ერთეულზე ხანგრძლივი ისტორია თუ აქვს რომელიმე ერს. მე-11 საუკუნის მეორე ნახევარში თბილისს ჰქონდა თვითმმართველობა და თბილისის განვითარების გეგმას წერდა თბილისის საბჭო.

მალხაზ სალდაძე - ახლა შეგვიძლია კვლავ მოვისმინოთ კითხვები და ამით დავასრულოთ კითხვების ნაწილი, რომ შემდეგ საშუალება მივცეთ მომხსენებლებს, პასუხი გასცენ მათ.

მანანა დევიძე, არასამთავრობო ორგანიზაცია „კავკასიის ეკოლოგია“ - ჩამოთვლილ უბნებს შორის არავის უხსენებია კრწანისის დასახლება. ეს დასახლება იმდენად არის მნიშვნელოვანი, რომ ცენტრალურ უბანში სხვა ასეთი ბუნებრივი ლანდშაფტი თავისი ბიომრავალფეროვნებით შემორჩენილი, არ არის. ეს უბანი ახლა არის უძლიერესი შეტევის ქვეშ. იწყება გრანდიოზული მშენებლობები, უბანი იერსახეს

მთლიანად იცვლის და ვდგავართ ნარგავების გაჩეხვის წინაშე. მე ამ უბანში ვცხოვრობ და შემძლია მაგალითების მოყვანა. გაიყიდა სკვერი, ათი წელი ვიბრძოდით მის გადასარჩენად. მოსახლეობა მოდის ჩემთან და მთხოვს დახმარებას. ათი წლის განმავლობაში არ გავაჩეხინეთ, სკვერში ფიჭვის 40 ძირი უძვირფასესი სახეობაა. როდესაც მერიაში ამაზე ვწერდით, გვპასუხობდნენ, რომ ეს არის კერძო საკუთრება, რომ კერძო საკუთრება ხელშეუხებელია და მეპატრონე, რასაც უნდა, იმას იზამდა. მოსახლეობის წინააღმდეგობის შედეგად ხეები არ გაიჩეხა, მაგრამ ახლაც იგივე პასუხი მივიღეთ, რომ მერიას, ეკოლოგიის სამსახურს, სამართლებრივად არა აქვს უფლება მეპატრონეს ხეების გაჩეხვა და მშენებლობა აუკრძალოს, თუმცა კი ემხრობიან იმას, რომ ხეები არ გაიჩეხოს. თავიდანვე არასწორად გაიყიდა ეს ადგილი. აუქციონი სხვაგან ჰქონდა მეპატრონეს გამოცხადებული და ეს ადგილი მოუხაზეს. მშენებლობის ნებართვაც გაცემულია. საკრებულომ თუ არ მიიღო რეგულაცია ასეთი ადგილებისთვის, რომ შევაჩეროთ მშენებლობა, ქალაქში არაფერი შეიცვლება.

კოეფიციენტებთან დაკავშირებით უნდა ითქვას, ყიფშიძის ქუჩაზე ცხოვრება აღარ შეიძლება და კიდევ იგეგმება კორპუსების მშენებლობა. ასევე ვაკეში, ქონების მართვის სამინისტროს ადგილზე იგეგმება გრანდიოზული მშენებლობა. გთხოვთ, მიხედოთ ასეთ უბნებს.

გელა კვეშილავა, ფონდი „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისთვის“ - ამ ქალაქში პირველი პრობლემა ალბათ არის ტრანსპორტი. ქალაქს არა აქვს მკაფიო სატრანსპორტო პოლიტიკა. ახლა საუბარია ესტაკადის მშენებლობაზე ქალაქის ცენტრში. დამიჯერეთ, ახალი ესტაკადები არის კიდევ ერთი წართმეული სივრცე, ის სივრცე, რომელზეც თქვენ საუბრობდით. აქ მთავარია პოლიტიკური ნება და მიდგომა, როგორი ქალაქი გვინდა. მხარი უნდა დავუჭიროთ საზოგადოებრივ ტრანსპორტს, ქალაქის ცენტრში ტრანსპორტზე უნდა დაწესდეს შეზღუდვები. თბილისში არის 400 ათასი მანქანა. თქვენი აზრით რამდენი პარკინგი იქნება? - მხოლოდ 10%, 40 ათასი მანქანისთვის. მანქანების რაოდენობა ყოველწლიურად 10%-ით იზრდება, მათი დიდი ნაწილი კი 15 წელზე მეტი ხნისაა. აქ უკვე შემოდის ეკოლოგიური პრობლემა, სივრცეც სულ უფრო ვიწროვდება.

ბატონ ოთარს მინდა ვთხოვო, რომ ქალაქის მერიაში უფრო მეტი აქცენტი გაკეთდეს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარებაზე, იმიტომ რომ ველოსიპედი უკვე შექმნილია. აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმაზე, რომ ისეთ ადგილებში, სადაც ინტენსიური მოძრაობაა, არ არის აუცილებელი მანქანით გადავაადგილდებოდეთ. შეიძლება ველოსიპედით, მეტროთი, ავტობუსით მისვლა. გადასახადიც შეიძლება დაწესდეს, ვისაც უნდა 5-დან 7 საათამდე შევიდეს მონაკვეთში, სადაც საცობი იქმნება, გადაიხადოს გადასახადი. ყველგან ასეა და ეს არ არის სირცხვილი. გვექნება ყველასთვის მისაღები სატრანსპორტო პოლიტიკა? იქნება დაცული ჩემი უფლება, თავისუფლად და

უსაფრთხოდ გადავადგილდებოდე? რა უნდა იყოს ქალაქისთვის ძირითადი პრიორიტეტი?

ნინო გეთია, საქართველოს პარლამენტის კვლევითი დეპარტამენტი - ყველამ ახსენეთ ერთი და იგივე, ის, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია. თუ საკანონმდებლო ტექსტი არ შეიქმნება, არაფერი არ იქნება, არცერთი პრობლემა არ გადაილახება. იცით თუ არა, რომ საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტროში უკვე დაიწერა ტექსტი. ტექსტი არის სივრცითი მოწყობის და მშენებლობის კოდექსი. ყველაფერი, რაზეც თქვენ ისაუბრეთ, იქ არის ნახსენები. როგორც მოქალაქე და არა როგორც სახელმწიფო მოხელე, გეკითხებით, სწორად თქვით, რომ დრო არ ითმენს და მუშაობთ კანონმდებლობაზე, თურმე აღმასრულებელი ხელისუფლების ეს შტო მუშაობს და უკვე შექმნეს ტექსტი, აქ გერმანული დაფინანსება იყო სხვათა შორის. იცით თუ არა ამ ტექსტის არსებობის შესახებ და იქნებ დრო არ დაგვარგოთ და შეაჯეროთ თქვენი და მთავრობის პოზიცია და მალე მივიღოთ მოქალაქეებმა ის დოკუმენტი, რომელიც გვიშველის?

ნატა ფერაძე, „პარტიზანული მებაღეობა“ - შორენა, თქვენ ნამდვილად ახალი მოსული ხართ და ვერ მოგთხოვთ, თუმცა ცაგარეიშვილი და მისი კანონპროექტი ახსენეთ, რომლის შემუშავებაშიც ჩვენც მივიღეთ მონაწილეობა. თქვენ თქვით, რომ სასიკეთოდ შეიცვალა და გაძვირდა, მაგრამ იქვე აღნიშნეთ, რომ ეს არცთუ ისე სასიკეთო იყო. მე ვიტყვოდი, რომ უარესობისკენ შეიცვალა, იმიტომ რომ გაძვირება მხოლოდ ბიუჯეტის შევსებაზე იყო გათვლილი და მეპატრონე ბინას გააძვირებს. თქვენ ახსენეთ, რომ მერიასთან ერთად ამუშავებთ გამწვანების კოდექსს, თუმცა მაპატიეთ მაგრამ რაც გაკვირდებით, არც მერიას და არც საკრებულოს არ გყავთ კვალიფიციური სპეციალისტები და გამწვანების სამსახურის მიერ გამოცხადებული ტენდერებიც, ამაზე ბიძინა გიორგობიანთანაც მქონდა საუბარი, ხეები არ ჯდება ქალაქში დასარგავი ხეების სტანდარტში და სავარაუდოდ ამ მილიონი ხიდან ძალიან მცირე პროცენტი გაიხარებს.

შთაბეჭდილება მრჩება, რომ ეს არის ერთ სანერგეზე მორგებული ტენდერი. იმიტომ რომ როდესაც პრესით გამოცხადდა, რომ შეხვედრები უნდა გქონოდათ მწვანე მეურნეობებთან, ძალიან გამიხარდა, მაგრამ მერე გავიგე, რომ მხოლოდ ერთ მეურნეობას შეხვდით. და ზუსტად იმ მეურნეობის ნერგებია ჩადებული, რომელიც ხმება, რომელიც დაგვირგავს და ბევრჯერ გაგვიხმა. ახლა ველოდებით, როდის ჩატარდება ტენდერი, გამორიცხულია რომელიმე სხვა ფირმამ გაიმარჯვოს, იმიტომ რომ სრულად ვიცი ბაზა საქართველოში არსებული ნერგებისა და სხვა მეურნეობას ეს ნერგები უბრალოდ არა აქვს. მეორე მეურნეობაა საპატრიარქოსთან არსებული ფონდი, რომელიც ასევე ესწრებოდა შეხვედრას და თქვეს, რომ თურქეთიდან შემოაქვთ ზეთისხილი, პამიდორი,

ალუბალი. იმის თქმა მინდა, რომ არაპროფესიონალურად იწყება მილიონი ხის პროექტის განხორციელება.

ოთარმა თქვა, რომ მუშაობენ ქალაქგეგმარების სატრანსპორტო კვლევაზე. თუმცა ამასობაში ლამის უკვე გაიცა ნებართვა, დაასკვნეს, რომ ესტაკადა ქალაქს სჭირდება. რამდენად შესაძლებელია ამ ყველაფრის ჯერ გათვლა და მერე გაკეთება, იქნება ეს მირზა შაფი თუ პანორამა თბილისი, ანუ დიდი პროექტების ქალაქგეგმარების და საერთო ხედვის გარეშე. რას აკეთებს მაშინ არქიტექტურის სამსახური თუკი ეს ყველაფერი ჯერ დაიშვა და მერე დაგეგმარდა ქალაქი.

ვანო ხარაშვილი - ისანში არის ტერიტორია, ადრე იქ სამხედრო ჰოსპიტალი იყო, სადაც დგას ორასწლიანი ხეები. საკმაოდ დიდი ტერიტორიაა, ნაწილი უკვე გაიყიდა. გამგეობა აშენდა. ზაფხულში კიდევ გაიყიდა ერთი ნაწილი და ამოიჩეხა 67 ძირი ხე. ამ ხეების ნაწილი შეტანილი იყო წითელ წიგნში. ტერიტორიის ნახევარი ჯერ არ არის გაყიდული. რამდენჯერმე ვიყავით მერიაში, ვითხოვთ, რომ რაღაც ნაწილი გამოიყოს პარკისთვის. პასუხი კი მივიღეთ, რომ კი, რაღაცას გააკეთებენ, მაგრამ რეალურად რა იქნება, ჯერ არ ვიცით.

ასევე მაინტერესებს ავტოფარეხების საკთხი და ადრე საუბარი იყო ტრამვაიზე, რომელიც ეკოლოგიურად სუფთა ტრანსპორტია, რა ინფორმაციას ფლობთ ამ თემაზე?

ლევან კალანდარიშვილი, არქიტექტორი - გუშინ პრესაში გაიჟღერა ინფორმაციამ, რომ ესტაკადის პროექტი უკვე მზად არის და ის აუცილებლად გაკეთდება. მაინტერესებს, ეს რამდენად შეესაბამება სიმართლეს.

გია გიორგაძე, არქიტექტორი და ურბან-დამგეგმარებელი - მაინტერესებს, დღევანდელი შეხვედრის მიზანი იყო თუ არა ის, რომ მოგვესმინა, ვინ უნდა მართოს ეს სივრცე. ბატონმა მერმა ბრძანა, რომ იწყება დიდი, ინსტიტუციური რეფორმები. ჯერჯერობით ძალიან ცოტა რეფორმას ვხედავთ. თუ სერიოზული რეფორმები არ გატარდა ურბანულ სამსახურში, მაშინ შეკითხვები, რომელიც ისმება ხეების მოჭრის და ტრანსპორტის პრობლემის შესახებ, ჩვენთვის, სპეციალისტებისთვის, დიდი ხანია, მაპატიეთ და ძველი სიმღერაა. მაინტერესებს, თქვენ როგორ ხედავთ რეფორმებს ურბანული მართვის კუთხით და კონკრეტულად რა უნდა გაკეთდეს?

მალხაზ სალდაძე - დიდი მადლობა შეკითხვებისთვის. ახლა მომხსენებლებს მივცეთ საშუალება უპასუხონ ამ რთულ და მწვავე შეკითხვებს.

შორენა ბუხრაშვილი - კვლევა რომ ჩავატაროთ და ვკითხოთ ადამიანებს, რა უფრო მნიშვნელოვანია მათთვის, ეკოლოგიური სიტუაციის გაუმჯობესება თუ

ტრანსპორტის ქონა, ასიდან 99 რესპონდენტი გვიპასუხებს, რომ გარემოს გაუმჯობესება. იგივე რესპონდენტს თუ შევეკითხებით, არის თუ არა მზად გარემოს გაუმჯობესებისთვის საკუთარი ავტომობილი დათმოს, მერმწუნეთ, რომ ამაზე მხოლოდ ერთი პროცენტისგან მივიღებთ დადებით პასუხს. ამიტომ ხშირად დილემის წინაშე ვდგებით. იკითხეთ, რამდენად მნიშვნელოვანია ესტაკადის მშენებლობა. ეს სამსჯელო საკითხია, როგორ გადაწყვეტს საზოგადოება. საკითხავია ისიც, ეს უფრო მნიშვნელოვანია გარემოს, თუ იმ ტერიტორიის განმუხტვის კუთხით. ასევე გასათვალისწინებელია ის ადგილი, სადაც ეს ნაკადები ახლა მოძრაობენ. ეს არის ასათიანის ქუჩა ძველი სახლებით, რომლებიც ამხელა ნაკადის გამო დიდი საშიშროების წინაშე აღმოჩნდა. ესტაკადა გაკეთდეს თუ არა, შესაბამისი დარგის სპეციალისტებმა, უნდა მოამზადონ დასკვნა.

თამარ ამაშუკელი - რამდენიმე დღის წინ პირველ არხზე იყო დავით ნარმანიასა და არასამთავრობო ორგანიზაციების შეხვედრა, ჩვენ იქ დავსვით ეს საკითხი და მან ბრძანა, რომ ესტაკადა სიტყვად იყო მოხსენიებული. გამოცხადებულია კონკურსი სატრანსპორტო ქსელის განტვირთვაზე. რა შედეგს მიიღებენ, ჯერ თვითონ არ იციან ის თანხა, 140 ათასი ლარი გამოყოფილია საკონკურსოდ. ასეთი ინფორმაცია გვაქვს ჩვენ. ორ თვეში კონკურსი უნდა დასრულდეს.

ოთარ ნემსაძე - ახლა ცხადდება კონკურსი პუშკინის ქუჩაზე ორმხრივი მოძრაობის აღდგენასთან დაკავშირებით. იქ სიტყვა „ესტაკადა“ საერთოდ აღარ ფიგურირებს.

შორენა ბუხრაშვილი - ქალბატონმა ნატამ შენიშვნა მოგვცა კვალიფიკაციაზე. იგეგმება ატესტაციები და კონკურსები, სადაც დაინტერესებულ პირებს ექნებათ [მონაწილეობის საშუალება]. მე მგონი ატესტაციის მერე არაკვალიფიციურობის თემას წერტილი დაესმება. მე და თქვენ ერთად ვიყავით შეხვედრაზე, სადაც ბატონმა ბიძინამ თქვა, რომ ძალიან ბევრი სანერგე მეურნეობა არსებობს თბილისის ტერიტორიაზე. მან თქვა, რომ სტანდარტი არ გვაქვს და აქედან გამომდინარე არ არის ცხადი, რა სტანდარტით უნდა ვიმოქმედოთ. თუმცა მან გიპასუხათ, რომ მეტრონახევრიანი ნერგები დაირგვება და სატენდერო პირობებშია ჩადებული, თუ როგორ უნდა გადაიბაროს გახარებული ნერგები ერთი წლის შემდეგ მოსავლელად უკვე სხვა ტენდერის შედეგად გამოვლენილმა კომპანიამ.

ისნის ორასწლიან ხეებთან დაკავშირებით წერილი მივიღე, ბატონი ზურაბ ნეფარიძე იყო ჩართული და მერიის შესაბამის სამსახურებშია გადაგზავნილი - ზედამხედველობაშიც, პროკურატურაშიც. ეს არის განხილვის თემა, გადაწყვეტილება ჯერ არ არის მიღებული.

ბატონმა იკითხა, ვინ უნდა მართოს ქალაქი, დაგიბრუნებთ ამავე კითხვას და მეც შეგეკითხებით, ვინ უნდა მართოს ქალაქი?

- პროფესიონალებმა.

შორენა ბუხრაშვილი - ჩინურ ანდაზას მოვიშველიებ, ქალაქებს ქმნიან ადამიანები და არა კედლები. ამიტომ პოლიტიკაც და ქალაქიც უნდა შევქმნათ ადამიანებმა, პროფესიონალებმა. რაც შეეხება იმას, რა შედეგი შეიძლება ჰქონდეს ამ შეხვედრას, ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ უფრო კარგად ვეცნობი ადამიანებს, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან გარემოს დაცვის კუთხით თბილისში მიმდინარე პროექტებით. მომიწევს ფხიზლად ყოფნა და სკრუპულოზულად მიყოლა ყველა იმ საკითხისთვის, რომელიც დგას თბილისის წინაშე, რადგან ვიცი, რომ ძალიან ბევრი ადამიანია დაინტერესებული ამ თემით და ანგარიშვალდებული ვარ თითოეული თქვენგანის წინაშე.

ძალიან ბევრ რამეს ვგეგმავთ. ორი თვის განმავლობაში შევისწავლეთ მოცემულობა და დავისახეთ მიზნები, ამის შემდეგ რა უნდა გავაკეთოთ და მათ შორის პირველი არის კანონმდებლობაზე მუშაობა.

ოთარ ნემსაძე - სამშენებლო კოდექსთან დაკავშირებით რა თქმა უნდა ინფორმირებულები ვართ. ამაზე მუშაობენ ჩვენი სპეციალისტებიც, მოგეხსენებათ გერმანული მხარეც არის ჩართული. ჩვენი სპეციალისტები წინა კვირაში იმყოფებოდნენ გერმანიაში ამ თემასთან დაკავშირებით. ინფორმირებულები ვართ და ვმუშაობთ.

დაისვა კითხვა, რას აკეთებს არქიტექტურის სამსახური მირზა შაფთან დაკავშირებით. შემოდია გითხრათ, რომ პროექტი ჯერ არ არის დამტკიცებული. გამოცხადდება ღია არქიტექტურული კონკურსი ამ ტერიტორიაზე. ვესაუბრებით ინვესტორს და ვიწყებთ მუშაობას, რომ შედგეს საპროექტო და საკონკურსო დავალება. რა თქმა უნდა განიხილება როგორც არქიტექტორთა კავშირში, ისე კულტურის სამინისტროში. კომისიაში ჩართულები იქნებიან როგორც კულტურის სამინისტროს, ისე არქიტექტორთა კავშირის და მერიის წარმომადგენლები. პროექტები აუცილებლად გამოიფინება და საზოგადოებას ექნება ხმის მიცემის საშუალება.

ეკა სირაძე - მოგესალმებით, როგორც მოქალაქე და ამქრის წევრი. მეც მქონდა ბედნიერება, ვმდგარიყავი გუდიაშვილზე მის დასაცავად და გადასარჩენად. ძალიან ბევრს ვსაუბრობთ საჯარო განხილვებზე. მე საფრანგეთში ვმუშაობ და კარგად ვიცი, როგორ ხდება იქ განხილვა, როგორ მოიწვევენ იმ კონკრეტული ზონის მოსახლეობას და ეკითხებიან აზრს კონკრეტული პროექტის განხორციელებასთან დაკავშირებით. ძალიან მაინტერესებს, მერია და საკრებულო თუ ფიქრობთ, შექმნათ სივრცე, სადაც არა მხოლოდ

ხმას მივცემთ პროექტს, არამედ ამ პროექტთან დაკავშირებით მივიღებთ უფრო დეტალურ ინფორმაციას. ფიქრობთ თუ არა ასეთ განხილვებზე მოსახლეობის დაპატიჟებას, იმიტომ რომ ეს არ არის არასამთავრობო თუ საერთაშორისო ორგანიზაციების მოვალეობა. თუ არ მოიაზრებთ ამგვარ განხილვებს, მაშინ ეს იქნება ჩემგან მოწოდებული იდეა, რომ შექმნათ ასეთი პლატფორმა.

არ შემიძლია არ ვთქვა, პარიზის კოეფიციენტთან დაკავშირებით. დარწმუნებული ვარ, იცით და გამოგრჩათ გეთქვათ, რომ ზედა ზღვარი არსებობს. პარიზში ეს საკითხი იმდენად რეგულირებულია, რომ ფასადის გადაღებვაც კი რეგულირდება მერიის მიერ და ამის უფლება არ ეძლევა მოსახლეობას. კარგი იქნება თუ პარიზის გამოცდილებას გავიზიარებთ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კუთხით. საელჩო მზად იქნება დაგეხმაროთ ამ მიმართულებით.

ოთარ ნემსაძე - მერიის საიტზე ყველა პროექტი იტვირთება, მაგრამ მიგვაჩნია, რომ საიტი არ არის საკმარისად ინტერაქტიული და მოსახლეობაც არ არის საკმარისად ინფორმირებული. ინფორმაცია იდება, მაგრამ ინტერაქტივი არ ხერხდება და ამის გამოსწორებას ვცდილობთ.

შორენა ბუხრაშვილი - ახალი წესი შემოვიღეთ საკრებულოში. კომისიის სხდომებზე მოწვეულები არიან დაინტერესებული ადამიანები, ვისი განცხადებაც შემოდის, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები და ყველა სამსახურისგან ვისმენტ ანგარიშს კონკრეტულ თემაზე და ამ ადამიანებსაც ვაძლევთ აზრის გამოთქმის საშუალებას.

საიტზე ყველა პროექტია, საჯაროა, გეთანხმებით, რომ უფრო ინტერაქტიული უნდა იყოს, არ არის საკმარისი მხოლოდ მონიშვნით ხმის მიცემა, თუმც ვდგამთ პირველ ნაბიჯებს.

მალხაზ სალდაძე - დიდი მადლობა და ბოლო სიტყვას ქალბატონ თამარ ამაშუკელს გადავცემ, როგორც სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენელს.

თამარ ამაშუკელი - მე არ მითქვამს, რომ წერტილოვან პრობლემებს არ უნდა მივხედოთ, მუშაობა პარალელურ რეჟიმში უნდა მიმდინარეობდეს. ცოტა ხანს დაგელოდებით, ვნახავთ, პროცესები სწორად წარიმართება თუ არა - ინსტიტუციების გამართვა, პროფესიონალების თავმოყრა, დღემდე პრობლემად რჩება სამი პროექტი. ინვესტორის მოწონებით არ მთავრდება ყველაფერი. პროექტი უნდა დაამტკიცოს კულტურის სამინისტროში არსებულმა საბჭომ, თუმცა მთლად კმაყოფილი არა ვარ ამ საბჭოს მუშაობით. სამწუხაროდ არ არსებობს საბჭოების დაკომპლექტების კრიტერიუმები. თუ ეს კრიტერიუმები არ შევქმენით, არ იქნება უზრუნველყოფილი

საბჭოში პროფესიონალების და არა ჩვენი მეგობრების და ნათესავების თავმოყრა, ვერაფერს მივაღწევთ.

მერიისგან და არქიტექტურის სამსახურისგან ველოდები წარმოგვიდგინონ ის სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც საშუალებას მოგვცემს, ვიცოდეთ, სადამდე მივა ჩვენი ქალაქი ოცი, ოცდაათი, ან თუნდაც ათი წლის მერე, რომ ამის შესაბამისად ვიმოქმედოთ. მე მინდა ვიცოდე, ჩემს უბანში რა შეიცვლება ათი წლის მერე. მინდა ამის შესაბამისად გადავწყვიტო, მენდომება ისევ ამ უბანში ცხოვრება თუ არა. ჯერჯერობით ასეთ დოკუმენტს ვერ ვხედავ. პრობლემა გვაქვს სტრატეგიასთან, დაგეგმარებასთან, ინსტიტუციასთან და პოლიტიკასთან. ძალიან კარგია საჯაროობა და გამჭვირვალობა, მაგრამ სამწუხაროდ ეს პრობლემას არ ჭრის.

ოთარ ნემსაძე - მერიაში CDS-ც მუშავდება, რომელიც მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით ხორციელდება და კარგი იქნება, თუ თქვენც ჩაერთვებით მის შემუშავებაში. ჯერ არ არის დამტკიცებული, მხოლოდ დრაფტის დონეზეა.

შორენა ბუხრაშვილი - დიდი მადლობა ყველას, თქვენი იდეები ძალიან საინტერესო იქნება მუნიციპალიტეტის საკრებულოს და გარემოს დაცვის კომისიისთვის. ძალიან გთხოვთ, გამზადებული პროექტებით მოზრდამდეთ, ერთად განვიხილოთ და მერწმუნეთ, ეს მხოლოდ შეხვედრის და საუბრის დონეზე არ დარჩება.

მალხაზ სალდაძე - დიდი მადლობა დარბაზს აქტიურობისა და კრიტიკულობისთვის და დიდი მადლობა მომხსენებლებს.